

MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK KÖZLÖNYE

A MAGYAR GYÓGYPEDAGÓGIAI TANÁROK

IV. (XLIV.) ÉVFOLYAM ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK FOLYÓIRATA

B U D A P E S T

FELELŐS SZERKESZTŐ: GYÖRGYFY ÁKOS

3. SZÁM

1 9 4 2.

Polgári iskolát a siketnémáknak.

Irta: Györgyfy Ákos, a siketnémák budapesti áll. intézetének tanára.

Tanév végén egyre gyakrabban fordul elő az az eset, hogy a nyolcadik osztályt végzett siketnémák szülői azzal a kérdéssel fordulnak a siketnémák intézeteinek igazgatóságaihoz, hol és hogyan végezhetnék el gyermekeik a polgári iskolát? Az intézetek igazgatóságai ilyenkor meglehetősen nehéz helyzetben vannak a válaszadást illetően. Jelenleg t. i. csakis magánvizsgát tehet a siketnéma a polgári iskola osztályaiból. Ezekre a vizsgákra való előkészítés pedig igen nagy nehézségekkel jár. Először is: ki tanítsa a siketnémát, ki vállalja el a vizsgára való előkészítését? Másodsor: hol van hirtelenében az a polgári iskola, amelybe magántanulónak be lehet iratni a siketnémát azzal a feltétellel, hogy vállalják évvégi vizsgáztatását? Harmadsor: hová helyezték el a tanulás idejére a gyermeket?

Az igazgatóságoktól kapott válasz a legtöbbször természetesen alaposan lelohasztja az értelmes és továbbképzésre alkalmas és méltó siketnémának és szülőjének szép reménykedését. Elveszi a jobb jövő lehetőségének megteremtésére irányuló bizakodását. Így azután szellemi munkakörre alkalmas sok siketnéma kerül olyan napszámosi életpályára, amelynél különbet érdemelne meg. Pedig a siketnémának is joga van a magasabbrendű munkakörben való elhelyezkedésre és az ezzel kapcsolatos kulturáltabb életre. Csak kevés szülő marad meg azután törekvése mellett és rendkívüli anyagi erőfeszítéssel mégis csak elvégezteti gyermekével a polgári iskolát és megszerzi neki a magasabbrendű életlehetőség alapját.

Nem szorul nagyobb okadatolásra, hogy a siketnémának is joga van, a szükséges értelmi kellékek birtokában arra, hogy elemi színvonalnál magasabb szellemi képzésben részesülhessen. Joga van erre az 1940. évi XX. t. c. alapján is, amely a halló gyermekek számára a nyolc osztályú népiskolát alkotta meg, lényegesen magasabb és hasznosabb értelmi képzési célkitűzéssel, mint amit a hat osztályos népiskola nyújtott.

A mi jelenlegi siketnéma oktatásunk — az ismeretnyújtást illetően — még a hat osztályú népiskola tantervi keretei között mo-

zog. Egyik cikkemben írtam már arról, hogy az 1940. évi XX. t. c.-kel kapcsolatban nekünk is vannak feladataink, teendőink, sőt kötelességeink siketnéma tanuló gyermekeink magasabb színvonalú értelmi oktatása érdekében. Sajnos, cikkemnek, érvelésemnek semmi, de semmi visszhangja nem támadt! Maradt minden a régiben! Ez azonban nem akadályoz meg abban, nem ment fel és nem riaszt vissza attól, hogy a reánk — siketnéma intézeti tanárookra — háramló kötelességből folyólag, ne folytassam ily irányú tevékenységemet, sürgetésemet.

Többszörösen átgondoltam a kérdést és arra a végső meggyőződésre jutottam, hogy siketnéma-oktatásunk további fejlesztése nem a nyolc osztályú népiskola mintájára magasabb *elemi színvonalú* képzéssel, hanem — jelenlegi tantervünknek sürgős átdolgozásával párhuzamosan — *polgári iskola szervezésével oldható meg.*

A siketnémák oktatásának nem lehet végcélja, hogy csakis alacsonyabb értékű, napszámosi, gyári munkási életpályák betöltésére képesítő értelmi tartalommal lássa el a siketnémákat. Szükséges, hogy a tovább tanulásra képes és méltó siketnémáknak legyen megfelelő magasabb képzést nyújtó iskolájuk. Oktatásügyünk értékének emelése, az állampolgári egyenjogúság elve és a siketnémáknak a halló társadalom által való jobb megítélése szempontjából is *szükséges a siketnémák polgári iskolájának létesítése.*

Hol szerveztessék meg a siketnémák polgári iskolája? — *Budapesten.* Kik tanítsanak a siketnémák polgári iskolájában? — Polgári iskolai tanári oklevéllel is rendelkező gyógypedagógiai tanárok vagy megfelelő átképzésben részesült polgári iskolai tanárok, mint óraadók.

Bízom abban, hogy felettes hatóságunk a kérdést érdeméhez mért megértéssel és a siketnémák iránti szeretettel fogadja gondoskodásába.

Hatvan éves a Vakokat Gyámolító Országos Egylet.

Irta: Herodek Károly, a vakok József Nádor kir. orsz. int. ny. igazgatója.

Több mint öt évtizednek kellett elmulnia attól az időponttól, hogy *József nádor* 1826-ban Budapesten megvetette a Vakok Országos Intézetének alapjait. Jóllehet a dicső emlékezetű nádor szellemi hagyatékában ott szerepel az intézetből kikerült, felnőtt intelligens vakok további sorsáról való gondoskodás, mindazonáltal érdekükben mindezideig jelentősebb lépés nem tétetett. Az 1882. év piros betűkkel lesz feljegyezve a vakok hazai ügye történetében, mert ebben az évben létesült a *Vakok Országos Önképző-, Segély- és Nyug-*

díjegylete. Nem külső, az ügyektől távol álló egyének ösztökélésére létesült, hanem belső sugallattól indítatva, maguk a tanult vakok, mégpedig a Vakok Országos Intézete végzett növendékei, akkori igazgatójuk, dr. Mihályik Szidor és tanáraik megértő közreműködésével hívták életre. Az Egylet közszükségletet volt hivatva betölteni és hármast célt ölelt fel: a) a vakok önképzését mindazokon a területeken, amelyeken eddig ismereteiket szerezték, b) a támogatásra szorultak segélyezését, c) az elaggott és munkaképtelen vakok nyugdíjellátásának biztosítását. Ennek a szép hazafias és humanitárius feladatnak lelkesedéssel és a kivitelhez illő módozatok szorgos felhasználásával igyekezett megfelelni, amit csak *a társadalom széles rétegeire való támaszkodással érhetett el.* Ezt a kimeríthetetlen rezervoárt jelölte meg olyan forrásul, amely megértve a vakok nehéz helyzetét, érdekükben cselekedni tud és fog. Nem késett az Egylet nyomtatványokkal, felhívásokkal, sőt kiállítás rendezésével sem* a nemes gondolkozású emberbarátok figyelmét törekvéseire felhívni. Ebbeli fáradozásai nem is maradtak eredmény nélkül. Az évről-évre napvilágot látott *Jelentéseikben* prominens egyének, üzemek, gyárak és egyéb alakulatok, sőt egészen egyszerű polgárok neveivel találkozunk és számottevő összegek jelzik az Egylet működése iránt megnyilatkozó rokonszenvet a társadalom széles rétegeiben.

Ilyen megnyugtató légkörben haladt minden a kijelölt célkitűzések szellemében, s akik a dolgoktól távol állottak, ennyi önzetlen és tisztességes munka és eredmény láttára nem is gondolhattak arra, hogy a forma minden kellékének betartásával működő Egyletet belülről az egyenetlenkedés rákfenéje pusztítja. A forrpontra jutott belső elégedetlenség és nyugtalankodás akkor pattant ki, amikor 1895. június hó 14-én az *új alapszabályok* tárgyalását tűzték ki napirendre. Keserű szavakban emlékeznek meg az akkoriban kiadott évi *Jelentésben* maguk az Egylet világtalan vezető férfiai, s becsületükre legyen mondva, minden kertelés nélkül megállapítják, hogy az alapszabály-tervezet letárgyalására „az Egylet ügyeit nem ismerő frakció heves agitációja miatt nem került sor”, az egyenetlenkedés, a széthuzás rút büne hiúsította meg a legszebb törekvéseket.

Sajnos, a viszálykodás annyira elmérgesedett, hogy még a hatóságokat is foglalkoztatta. Noha az Egylet erkölcsi integritásából mitsem veszített, mégis indokoltnak tartotta, hogy az 1897. évi rendes közgyűlés a régi vezetőséget kicserélje, s látó férfiakkal álló személyzetet állítson az ügyek vitelére (pénztáros, gazda), megfelelően ezáltal a m. kir. belügyminisztérium óhajtságának, illetőleg rendeleti utasításának.*

* A kenyérkereső vakok kiállítása 1893. március 26.—április 15-ig a Vakok Országos Intézetében tartatott meg.

* Lásd „Jelentés” a választmánynak 1896 évi működéséről, és a V. Gy. O. E. választmányának „Jelentés”-ét az 1908. évi rendes közgyűléshez c. kiadványokat.

Mielőtt a régi Egylet működésének ismertetését lezárnók, tárgyszerűség szempontjából összegezzük az általa elért eredményeket, amelyek abban csucsosodnak ki: 1. hogy az alapító világtalan vezetők voltak azok, akik a vakokkal az egyesülés eszméjét megismertették és megszerettették, 2. céljaik megvalósítására betegségylyt és temetkezési járulékot biztosító intézményt létesítettek, 3. a székesfőváros hozzájárulásával a tagok részére társaskört nyitottak, 4. a társadalomban gyűjtést indítottak, s ezáltal, továbbá 5. kiállítás rendezésével a figyelmet felhívták a szegény vakokra.

Az Egylet új vezetősége a modern idők szellemének megfelelően 1897-ben revízió alá vette az alapszabályzatot és annak letárgyalását halaszthatatlannak jelentette ki. Mindjárt előljáróban azt a fontos kijelentést tette, hogy az új Egylet munkásságát nemcsak a vak tagokra, hanem az ország összes vakjaira ki fogja terjeszteni. Ehhez képest az eddigi cím helyett egy egyetemesen átkaroló, vak-ságügyi érdekeket szem előtt tartó címet iktatott a régi helyébe. Ekkor kapta a *Vakokat Gyámolító Országos Egyesület* elnevezést, amelyet máig is megtartott. A régi egyleti pecsét rajzos alakja megmaradt az új alakulatban is, vagyis az őrangyal egy bekötött szemű vakot vezet. Ebbe a címbe illesztette bele az 1896-ban a Vakok Országos Intézete tanári testületének tagjaiból alakult *segélyző bizottságot*. A történelmi értékek méltánylására mutat az, hogy a régi egyesület teljes címe és alapítási éve, valamint az előbb jelzett segélyző bizottság is a revízió alá vett és jóváhagyott alapszabályok 1. §-ába vétetett fel.

Természetesen mielőtt ennek a nagyon fontos feladatnak megoldásába fogott volna az Egylet, kötelességét képezte eltakarítani azokat a nehézségeket, romokat, amelyek a régebbi viszályokból kifolyóan a lelkekben visszamaradtak. Ennélfogva törekvése odairányult, hogy nyugodt légkört biztosítson magának azáltal, hogy egyfelől eloszlassa a félreértéseket, megszüntesse a viszálykodást és megnyerje az illetékes körök jóakarátát, másfelől megteremtse az alkotásokhoz multhatatlanul szükséges egyetértést és összetartást, aminek birtokában nekiláthatott célkitűzéseinek megismertetéséhez és a társadalom érdeklődésének felkeltéséhez. Most már csak egy lépés választotta el, hogy az alkotások terére lépjen, ami 1899. augusztus hó 13-án be is következett. Ekkor tűzte ki az új egylet az emberszeretet fehér zászlaját a VII., Szilágyi-utca 2. sz. alatti épületre, amelyben a három szobából álló körhelyiséget megfelelő bérlettel kibővítette, s a kormány és társadalom áldozatkészségéből megnyitotta ipari képző és foglalkoztató műhelyét.

A vakok ipari képzése és foglalkoztatása ebben az időben fel-tűnést keltő cselekedet volt s az Egylet javára legyen mondva, hogy azt nem kirakati jelenségnek szánta, hanem olyan komoly emberbaráti működési területnek, ahol a vakok kézi munkájuk útján (az első hónapokban székfonást, majd később a kosárfonást és kefekö-

tést vezették be) kereshetik meg az életfenntartás eszközeit. Erre a lépésre felfigyelt a vallás- és közoktatásügyi minisztérium és felfigyeltek a szakkörök is, aminek következménye az lett, hogy a Vakok Országos Intézete igazgatóságának előterjesztésére a kultuszminisztérium célszerűnek látta a vakok állami foglalkoztató intézetének vezetését és kezelését az Egyletre bízni. A századforduló ilyenformán új lendületet vitt be a vakok élethivatási képzésébe, merészebb kézzel nyultak bele a szertelenségig vitt zenei oktatásnak a reális mederbe való terelésébe és a kézműves vakiparosok kiképzésének és polgári életre való nevelésének kérdésébe. A kultuszminisztérium, a Vakok Országos Intézete és az Egylet között egészséges harmónia fejlődött ki, mert mindenik tényező csak egyet akart, hogy a vakok emberi méltóságuknak megfelelő foglalkozáshoz jussanak. Evégből létrejött a három faktor között az „Egyezmény” címen ismert okmány, amely magában foglalta mindazt, amit a kultuszminisztérium az Egylet részére anyagiakban biztosított, amit a Vakok Országos Intézete növendékanyagban az Egyletnek átadhatott és amit az Egylet magára vállalt. Legfontosabb, a mi szempontunkból az, hogy az Országos Intézetet végzett iparosnövédeket az Egylet kötelékébe átveszi és foglalkoztatja. E tekintetben a kultuszminisztérium messzemenő támogatást helyezett kilátásba, így az évi szubvención kívül 1900-ban megépíttette a XIV., Hungária-köruton lévő vakok képző- és foglalkoztató műhelyeit és az Egyletnek adta át kezelésbe. Mindezek még ma is érvényben vannak. *Pacta sunt servanda!*

Itt jegyezzük meg, hogy az Egylet az élethivatási ipari képzésen és foglalkoztatáson kívül még humanisztikus feladatának tartotta, hogy a nevelésben és képzésben nem részesült gyámoltjairól megfelelő *oktatási szerv* beállításával gondoskodjék. Ebből alakult ki a századforduló elején a most is áldásosan működő *Ifjú Vakok Iskolája*.

Az Egyezménynek erkölcsi és intézménynövelő, illetve gyarapító kihatásai csakhamar jelentkeztek. Ezeket az eredményeket áttekinthetőség és rövideg szempontjából három pontban foglalhatjuk egybe:

a) A Vakok Országos Intézete évenként mintegy 25—30 kiképzett növendéket bocsájtott szárnyra, akiknek szinte 70 százaléka az Egylet foglalkoztató műhelyeiben folytatta kenyérkereső ipari mesterségét.

b) Minthogy az Egylet budapesti központi intézménye az évről-évre szaporodó intézetet végzett ipari munkásokat nem volt képes befogadni internátusába és foglalkoztatójába, előállott annak szükségessége, hogy más megfelelő elhelyezési lehetőségekről, illetőleg a keretek tágításáról gondoskodjék.

c) A kultuskormány támogatását megnyerte arra nézve, hogy az ország nagyobb és kereskedelmi szempontból fontosabb városai-

ban az illetékes tényezők bevonásával *fiókegyesületeket* létesítsen, amelyeknek feladatát képezi a központi intézmény célkitűzéseit továbbfejleszteni, propagatív eszközökkel odahatni, hogy a társadalom megismerje és megszeresse elsősorban a vakok ügyét, másodsorban a vakok munkáját és anyagi támogatásával segédkezett nyújtson az embermentés munkájának kiépítéséhez.

Ezt a korszakot a vakok históriája a *haladás és fejlődés korszakának* fogja nevezni, mert nemcsak az extenzív munkálkodás terén találunk intézményesen kiépített szerveket, hanem a belső munkásélet terén is olyan elevenen lüktető életet találunk, amely az egészséges fejlődés minden feltételét magában hordozza. Szinte ide kívánczok a 60 évi munkálkodás feltüntetését illusztráló grafikonnak beiktatása, amely a ipari és kereskedelmi élet eredményeit, a társadalom megértő támogatását és a vak munkások kereseti viszonyait tünteti fel. De mert a lap keretei erre nézve szűk keretnek bizonyulnak, elégedjünk meg annak felemlítésével, hogy az Egylet anyagi megerősödésére rámutassunk azzal a nagyon fontos tényvel, amely élénken mutatja az embermentés munkálata mellett hazafias gondolkozását. Ugyanis amikor a m. kir. kormány felszólította a társadalmat a hadikölcsön jegyzésére, az Egylet habozás nélkül két irányban felelt meg ennek a felhívásnak: a) saját vagyonából 247.950 korona értékben, b) a tisztviselői segélyalapról pedig egynegyedmilliót meghaladó összeget jegyzett, illetőleg bocsájtott a haza oltárára.

Az 1914—18. évi világháború szomorú következményeit, a kommunizmus szennyes hullámai és az igazságtalanul reánk mért trianoni békediktátum az Egylettel is éreztették hatásukat. Nálunk is elkövetkeztek azok a nehéz napok és gazdasági bajok, amelyek az ország számos intézményét érték, s káros következményeit sok-sok év elmúltával tudtuk csak kiheverni. Apokaliptikus idők voltak ezek: pusztulás, erkölcsi és anyagi értékekben. A legéletrevalóbb eszmék, kialakult sikerek kártyavárként omlottak össze a zord idők vészes fuvallatára. Aztán lassanként visszahúzódtak a szennyes hullámok medreikbe, az égboltozat kiderült, elkövetkezett az alkotó munka ideje. A közönség figyelme ismét a vakok és intézményeik felé fordult. Megindul a termelés, lüktető élet mutatkozik a kereskedelem terén, s lassan minden a maga kerékvágásába zökken.

Az egylet nem zárkózhatott el a sulyos időkből származó reformok életbeléptetése elől. Nem kívánunk ezekkel részletesen foglalkozni, azt azonban hangsúlyozottan kiemeljük, hogy ebben az időben alakult meg (1928.) az *Országos Elnökség*. Eddig ugyanis a központ a *fiókrendszer* elvei szerint irányította a vidéken működő egyesületeket, ami megfelelt az akkori követelményeknek, mert a központ rajzolta ki magából, tőle lényeges kérdésekben tájékoztatást nyertek, s így az ingerencia kérdése magától értetődő volt. Ámde ez a szisztéma nem bizonyult értékállóknak, sok félreértés, nehéz-

ség, baj származott belőle, ami az egyetértő működést hátrányosan befolyásolta. Az Egylet vezetőségének bölcsességére vall, hogy a helyzet magaslatára emelkedve a fiókszisztémát megszüntette és saját helyi természetű ügyeik intézésére *önkormányzatot* adott nekik. Így lett, hogy csak egy példát említsünk fel, a szombathelyi intézeletről, illetőleg fiókegyletről Vakokat Gyámoló Dunántúli Egylet. Ennek analógiájára a többi fiókegyletek címei is megfelelő módosításon estek át. Természetesen az önkormányzat magával hozta az egyes egyesületek területi működésének kijelölését. Minthogy pedig az ország különböző területein működő egyletek tevékenységi formájában sok olyan érintkezési pont adódott, amelyek egy közös központi szerv létesítését igényelték, a budapesti központi egylet vezetése mellett életre hivatott a *Vakokat Gyámoló Magyarországi Egyletek Országos Elnöksége*. Ennek a felsőbb fokon intézkedő gremiális szervnek feladatai közé tartozik mindazon kérdéseknek megvitatása, amelyek az egyesületi élet zavartalan és evolúciós működését szolgálják. Evégből évenként gyűlésre hívják egybe az egyletek elnökeit és igazgatóit, amelyen tárgyalásra kerülnek az évi jelentések, költségvetések, a következő évet behatóan érintő programok és tervek. Az Egylet ipari tevékenységének és költségvetésének felülvizsgálása számszerűség tekintetében az *Országos Számvizsgálóbizottság* feladatai közé tartozik. Az Országos Számvizsgálóbizottság jelentése alapján hozza meg az Országos Elnökség a maga határozatait. Mindezekon felül az Országos Elnökség kezdeményező lépéseket tesz minden olyan kérdésben, amelyek a vakok ügyét egyetemesen érdeklik. Kötelességszerűen állapítjuk meg, hogy az Országos Elnökség máris számos sikert ért el, ami által a vakok ügyét jelentős lépésekben vitte előre. Komoly és alapos működésével tekintélyi szervvé alakult ki úgy, hogy annak intézkedéseit a gyámoló egyesületek megértéssel fogadják és azt magukra nézve mérvadónak tekintik.

Vonalvezetésünk folyamán ki kell térnünk azokra a jelenségekre, amelyek a most folyó idők tevékenységére sugározzák fényüket. Elsősorban is megállapítjuk, hogy az Egylet megérti a mai szociális kor figyelmeztető szavát. A világtalan külső munkások bér tekintetében ma már azt a színvonalat éri el, amit hasonló látó munkások élveznek. Legszebb humanitárius törekvése pedig abban csúcsosodik ki, hogy internátusait a világtalan kérvényezőkkel megtölteni igyekszik. Intelligens vakok részére megszervezte a *Rádió-Morse* intézményt, amelynek keretében cca 50 vak egyén talál biztos megélhetést. Magára vállalja a munkaközvetítést, s azt a Vakok Szövetségével karöltve végzi. Vakjaink ma már gyárakban és gyári üzemekben tekintélyes számban nyernek alkalmazást, s amíg ez a közelmúltban szinte utópiának látszott, ma már a valóság köntösjében jelenik meg szemünk előtt.

A falakon belül pezsgő élet lüktet. Suhog a vessző, kattog a

kefeolló, lendül a seprűfonál, dorombol a szövőgép és zizzen a zsinég-gombolyítás a világtalan munkás keze alatt. Mindenütt tevékenység, munkálkodás, s küzdelem a létfenntartás eszközeiért. Ahol nem elegendő az élet legelemibb szükségleteinek megszerzéséhez a munkás ereje és termelőképesége, az Egylet a társadalom hatékony támogatásával igyekszik a hiányokat pótolni. Egyik jelentős bevételi forrását képezi a Homeros mozgóképszínház, amelynek jövedelme a vakok céljaira fordíttatik teljes egészében. Nemes missziót teljesít a szociális iroda, amelynek feladatát főképpen az ú. n. nyomorakció támogatására szoruló künnélő vakok istápolása képezi. 532, s családtagjaikkal 802 ilyen vakról van szó, akik megélhetését a Székesfőváros nyomorenyhítő akciója, illetőleg annak szociális ügyosztálya egyesületünk szervei útján teszi lehetővé. A kedélyi és vallásos élet kiépítésére szolgál a vakok Homeros Énekkara, a Gróf Andrássy Dénes Önképzőkör, a különféle vallásos szervek és a több ezer kötetet számláló braille-könyvtár.

Az elmúlt hat évtizedben az Egylet sok olyan fontos és messze kiható tevékenységet fejtett ki, amelyekről jelen visszapillantásban alig van mód és lehetőség megemlékezni. A humanizmusnak ez a nagyszerű vára, amely 200-at meghaladó vakot foglalkoztat, hazánk egyik büszkeségét képezi. Kívánatos volna, hogy a hat évtized messgéljén hivatalos kiadvány formájában tárjuk a nagyközönség elé az elért sikereket. Az Egylet közelmúltban elköltözött igazgatója, *dr. Tóth Zoltán* gondolt erre, s iratta szakavatott tollal történetét. A munka készen áll, csupán bizonyos pótlásokra és kiegészítésekre szorul. A vezetőség bizonyára átérzi annak szükségességét, hogy az Egylet hat évtizedre terjedő működését felölelő munka mielőbb a magyar művelt társadalom elé kerüljön. Ez olyan lépés lesz, mely maradandó nyomokat fog hagyni működésében és ösztökélni fog mindenkit arra, hogy világtalanjaink ügyében kifejtett sáfárkodásunk a jövőben is meghozza a maga értékes gyümölcseit. Ez lesz az a bizonyos fiat lux, amelyet várunk és amely be fogja világítani azt a birodalmat, amelyben a vakok élnek és szorgosan tevékenykednek.

Az „Okleveles pszichológus” a Német Birodalomban.

Irta: Dr. Olasz Péter S. J., főiskolai tanár.

A németbirodalmi tudomány-, nevelési és közoktatásügyi miniszter (Reichsminister für Wissenschaft, Erziehung u. Unterricht) 1941. jún. 16-án rendeletet bocsátott ki, amelyben új akadémiai gradust teremt, az „oklevels pszichológus” főiskolai fokozatát.

Az okleveles pszichológus („Diplompsychologe”) bármelyik németbirodalmi egyetemen vagy főiskolán 4 féléven keresztül lélektani, neveléslélektani, pszichiátriai és bölcséleti kollégiumokat hallgat. Ezután az írásbeli és a szóbeli vizsgálatnak, a „Vorprüfung”-nak (alapvizsgának) veti alá magát. Ha ez sikerült, akkor három 6—6 hetes pszichológiai gyakorlatra megy németbirodalmi ifjúsági szervezetekbe, gyógypedagógiai képességvizsgálati intézményekbe, ideg- és elme-kórházakba stb. Ezután újabb 2 féléven át ismét német egyetemeken és főiskolákon kiegészíti tanulmányait. Csak akkor következik a „Hauptprüfung” (a szakvizsga), amelynek sikere végre a „pszichológus diploma” kiadását, illetve a „Diplompsychologe” (okleveles pszichológus) cím jogos használatát biztosítja.

A jövőben ugyanis a különböző pedagógiai, gyógypedagógiai, gyermek- és ifjúságlélektani, pályaválasztási tanácsadói, képességvizsgálati stb. intézményekben csak olyanokat kíván alkalmazni a Német Birodalom, akik ilyen különleges oklevél birtokában vannak. Egyszóval ezentúl a pszichológus működését a németek oklevélhez kötik.

Ennek a rendeletnek nagy a jelentősége a német lélektanra. A német pszichológusok vezére, Kroh Oswald egyenesen „jelentős haladás”-nak minősíti, G. H. Fischer, a marburgi egyetemen a Lélektani Antropológiai Intézet vezető-tanára pedig a „Zeitschrift für pädagogische Psychologie” 1942. évi első számában, vezércikke keretében ettől a rendeletről várja a német lélektani irányok egységesítését. Ameddig ugyanis ez nem történik meg, a pedagógus méltán panaszkodhat, hogy bár jól megismerheti a mai lélektani irodalmat, de az érdekes szakolvasmányai keretében nem kapja meg a lélektani ismeretjavak zárt rendszerét.

Sőt bántja a pedagógus olvasót a szubjektív (lelki élményekből kiinduló) és az objektív (a lelki megnyilatkozásokra építő) lélektanok alapvető ellentétessége, amelyekben tovább él az egykori természettudományi és a szellemtudományi lélektan egymásközt való torzsalkodása. (V. ö. O. Tumbisz, Antropologische Psychologie. Berlin, 1939.)

De az alakpszichológusok és az egészpszichológia (Ganzheitspsychologie) képviselői is harcolnak egymással (W. Köhler, F. Krüger), akár csak a különböző típusú tanácsadók képviselői (Kretschmer, Jaensch E. R., Pfahler), meg a karakterológusok (Klager, Helwig, Nohl)! A „Rassenkunde”-hez vezető utat is különösképen keresik: Günther, Clausz. Ugyanez áll az örökléstan problémák lelki részét kutatók (Hartnacke, G. H. Fischer) állásfoglalásaira.

Még a lelki fejlődés tényei körül is áll a vita a fázis elv (fejlődési szakaszokról vallott nézetek) körül (Kroh O., E. R. Jaensch).

A pszichológus diploma, az okleveles pszichológus cím elnyeréséért végzendő $4 + 2 = 6$ féléves tanmenet tárgyában is egységes kell, hogy legyen s egyik pszichológus iskola sem sajátíthatja ezt ki a maga számára! Tehát szükségképpen megteremti ezen a területen is a német egységet.

Ez a németbirodalmi jelenség alkalmas arra, hogy a magyar pszichológusok is elmélkedésük tárgyává tegyék.

Varga Róbert

1881—1942.

Írta: Balázs Géza, ny. gyógypedagógiai tanár.

Varga Róbert 1881 július hó 11-én született a baranyavármegyei Főherceglakon. 1897-ben került az aradi áll. tanítóképzőbe. Négy évig volt osztálytársam s ezalatt bő alkalmam volt, mint diákot is megismerni. Kötelességét mindenkor lelkiismeretesen végezte s ezt tanárai is becsülték és kellőképen értékelték. Mindvégig jeles tanuló és jó tornász volt.

Lelkületére különösen értékes hatással voltak Szondy János történelem tanárunknak hazaszeretettől izzó, lelkes előadásai és a „Vértanúk Városának” hazafias ünnepélyei, amelyeken hazánk legjobbjait volt alkalma látni és hallani. De feledhetetlenül lelkébe vésődött az a szent igévé magasztosult jelmondat is, mely az aradi áll. tanítóképző gyönyörű zászlajának szívérványos színein ragyogott aranybetűkkel: „A Haza minden előtt!”

1901-ben jeles oklevéllel indult el ő is, hogy minden jónak és szépnek templomává avassa és nemes tettekre hajló akarással töltsse meg a reá bizandó gyermeki lelkeket. Elindult „kis mécseseket gyűjtani, kis kunyhók alatt, szelid verőfényt, mely csak lassan érlel.” — Jól beszélt a német nyelvet. Működését nemzetiségi vidéken, az aradszentmártoni áll. el. iskolánál kezdte meg. Hat évet töltött itt és több éven át igazgatója volt ennek a hat tanerős iskolának. A magyar nyelv tanítása terén érdemes munkát végzett. Ezután Budapestre került a gyógypedagógiai tanárképzőre. Gyógypedagógiai tanári oklevelét 1910. május 27-én szerezte meg és az 1909—81733. sz. VKM. rendelettel a siketnémák aradi intézetéhez neveztetett ki.

Működését 1910. szeptemberében kezdette meg Aradon. Hivatását itt is teljes odaadással, mintaszerűen látta el. Józan, takarékos életet élt. Házát is szerzett. Szerette a természetet és nagy öröme telt abban, hogy saját kis telkén kertészkedhetett. 1914. július 27-én, a világháború kitörésekor, hadba vonult. 1915-ben a katonai szolgálat alól felmentetett és a VKM a vakok budapesti orsz. intézetéhez helyezte át. Innen 1920. aug. 28-án a siketnémák kecskeméti intézetéhez került és 1921. nov. 1-től nyugdíjaztatott a VKM. 152.608. sz. rendeletével. Ezután Budapesten élt Sasad-dülői kis villájában. Súlyos májbjaj támadta meg s az egykor erőteljes férfiú ronccsá vált. Kórházba, majd ismét otthonába került, hogy innen azután nem sokára az Örökházába költözködhessék, itthagya hűséges élettársát, aki őt hosszú szenvedése alatt annyi odaadással és szeretettel ápolta.

Tisztelegve állunk meg elköltözött kedves barátunk és kartársunk emléke előtt, aki emelkedett lélekkel, keresztényi türelemmel és nemes fegyverzettel harcolta meg az életet. Áldja meg Őt haló poraiban is a Mindenható!

A gyógypedagógiai áll. kórtani és gyógytani laboratórium közleményeiből.

Vezetője: Dr. Bárczi Gusztáv igazgató, orvos.

A Quetelet-törvény.

Általános tapasztalati valóság, hogy a legtöbb tulajdonságra vonatkozóan egy-egy népesség keretein belül bizonyos közepszerűség többsége mutatkozik, ezzel szemben a minimális és a maximális variáns a legkisebb mennyiségben. Ezt a tapasztalati tényt Quetelet dolgozta fel gyakorlatilag az északamerikai katonai természet- és mellbőség méreteire nézve és e vizsgálat alapján állapította meg a róla elnevezett törvényt, mely szerint: *Az interindividuális eltérések méretei szabályos eloszlást mutatnak, nevezetesen az egyedek legnagyobb mennyisége a számsor középső értékét jelentő osztályban foglalnak helyet és a számsor két vége felé a mennyiségek fokozatosan és egyenletesen csökkennek.*

E törvény alapján történik ma az antropometriai vizsgálatok rendszerbe foglalása és ez lett kiindulópontja a „biometriának” vagyis a statisztikai irányú örökléskutatásnak. Ennek az irányzatnak a legtermékenyebb munkásai Galton és Johannsen voltak.

Ha a Quetelet-féle vizsgálati számsorokat megfigyeljük, akkor azt látjuk, hogy azok rendkívül hasonlítanak az $(a+b)$ „binom” szabályszerűen elrendezett hatványaihoz:

$$\begin{aligned}(a+b)^0 &= \dots\dots\dots 1 \\(a+b)^1 &= \dots\dots\dots 1a+1b \\(a+b)^2 &= \dots\dots\dots 1a^2+2ab+1b^2 \\(a+b)^3 &= \dots\dots\dots 1a^3+3a^2b+3ab^2+1b^3 \\(a+b)^4 &= \dots\dots\dots 1a^4+4a^3b+6a^2b^2+4ab^3+1b^4\end{aligned}$$

Tegyük fel, hogy ezekben az egyenletekben úgy az a , mint a b egyenlő pl. „1”-el, akkor az utolsó számsor a következőképen alakul:

$$(1+1)^4 = 1 + 4 + 6 + 4 + 1$$

Ez a számsor tökéletesen hasonlít a Quetelet-törvényben kifejezett örökléstani tényekhez.

A Quetelet törvény alkalmazásával a laboratórium a budapesti három gyógypedagógiai intézet növendékanyagára vonatkoztatva a következő adatokat szolgáltatja: (A most következő vizsgálatokat Berényi Ferenc gyp. tanár, főiskolai előadó és a laboratórium tagja állította össze).

A vitálkapacitás.

A vitálkapacitás az egyén tüdőteljesítményének, tehát kifejezetten anthropológiai állapotának quantumára nyújt felvilágosítást. Ha tehát ezekből az adatokból a nevelés a maga számára kiindulási alapot keres, vagy valamely szervezeti korrekcióra gondol, ismernie kell az organizmus és a funkció állapotának mibenlétét. Lélegzés a szervezetünknek az a működése, melynek segítségével gázcserejét bonyolítja le. Ezt a kicserélődési folyamatot az embernél a tüdő látja el. A tüdő működése kettős és pedig ki és belélegzés. Ez a kettős folyamat volna hivatva arra, hogy a szükséges gázcserét a legtökéletesebben hajtsa végre. Azonban a legerélyesebb kilélegzéssel sem lehet a tüdőben lévő összes levegőt kifujni, sőt a tüdőszövet még ilyenkor is bizonyos feszültség alatt van. Ha a mellkast megnyitjuk (pl. hullán, úgy a mellhártyarésbe levegő tódul be, a tüdő a mellkascfaltól elválk, összeesik), kollabál. A tüdőből ilyenkor kitévülő levegőt kollapszus levegőnek nevezzük, mennyisége kb. 1 liter. Az összeesett tüdő sem teljesen légtelen, még kb. $\frac{1}{2}$ liter levegőt tartalmaz (minimális levegő). A kollapszus levegőt és a minimális levegőt együtt maradék (reziduális) levegőnek nevezzük. Azonban az élő ember tüdejében ennél mindig több levegő van. Még rendes kilélegzés végén is kb. $1\frac{1}{2}$ liternyi tartalék marad vissza, amelyet még erőltetett kilélegzéssel kifujhatunk (reserv levegő). Viszont a rendes lélegzésnél beszívott kb. $\frac{1}{2}$ liter levegőn (lélegzési levegőn) kívül még megerőltetett belélegzéssel kb. $1\frac{1}{2}$ liter levegőt vagyunk képesek a tüdőbe felvenni (kisegítő levegő). *A tartalék, a lélegző és a kisegítő*

levegőt együtt vitálkapacitásnak nevezzük. Az előbbi számítás szerint a tartalék levegő $1\frac{1}{2}$ liter, a lélegzési levegő $\frac{1}{2}$ liter, a kiegészítő levegő $1\frac{1}{2}$ liter, összesen: 3 egész 5 tized liter. Ezek alapján azt mondhatjuk, hogy az élő ember vitálkapacitásának felső határa $3\frac{1}{2}$ illetve $4\frac{1}{2}$ liter. Az élő ember tüdejének levegőtartalmát szabadon változtatja. Meghatározása a Hutchinson-féle spirométerrel történik, amely lényegében nem egyéb, mint víz alá merített fordított harang. A meghatározásnál a tüdönket lehetőségig teleszíva levegővel, belőle amennyit csak lehet, illetve tudunk, egy csövön keresztül a harang alá fuvunk. A harang ilyenkor felemelkedik, s a felemelkedésből tudjuk meg a befuvott levegő mennyiségét. Ezeknek az anatómiai adatoknak a megismerése elengedhetetlen ahhoz, hogy bárki vitálkapacitásának — egyéni, vagy viszonylagos — értékéről tájékozódhassunk.

A vitálkapacitás anatómiai felső határának megvonása a következő szempontok megvalósítását teszi lehetővé. 1. Állandó norma, vagyis összehasonlítási alap felállítását. 2. A fejlődésben zavart egyének — akár egész, akár azon belül a kategóriák — külön is értékelhetők. 3. Egy-egy vitálkapacitás viszonyszáma az egyénre nézve jellemzővé tehető s egyben alkalmas is lehet pedagógiai következtésekre és didaktikai törekvések megvalósítására.

Ezeknek a szempontoknak a szem előtt tartásával vizsgáltuk meg a 3 budapesti intézet (a vakok, a siketek és a budai gyógyfed. intézet) növendékeit, összesen: 432 gyermeket. A megvizsgált gyermekek két főcsoportra osztattak és pedig külön a 12 éves korig és külön a 12 éves koron túl. A vizsgálat adatait részletezve, a következők állapíthatók meg:

A) A 12 éves koron alul:

A vakok: 93.	13	22	41	16	1
A siketek: 83.	0	12	60	11	0
A gyengeelméjűek: 96.	62	14	20	0	0

B) A 12 éves koron túl:

A vakok: 109.	0	30	54	21	4
A siketek: 44.	1	15	19	6	0
A gyengeelméjűek: 27.	0	19	7	1	0

Ha a bevezetésben hivatkozott Quetelet-törvény számsorát összehasonlítjuk e konkrét vizsgálat adatainak értékszámából alkotott számsorral, úgy a következőket állapíthatjuk meg.

A Quetelet-törvény szabályosságát mutatja a vakok és siketek spirométer-vizsgálata. A gyengeelméjűeknél azonban ez a számsor egészen szabálytalan. Ez annyit jelent, hogy a vakoknál és a siketknél tulajdonságjelleg állapítható meg, amely vonatkozhatik úgy a képességre, mint az akarásra. A gyengeelméjűeknél a szabálytalanságból azonban organikus és funkcionális elégtelenségre kell következtetni.

A vakok és a siketek spirométer vizsgálatának eredménye önmagában is alkalmas lehet élettani és pedagógiai vonatkozásokra. A gyengeelméjüeknél mutatkozó kirívó egyéni és egészszeni összesítés azonban szükségessé teszi a további kutatást. Evégből már folyamatba tétetett a megfelelő számú normális egyén spirométerrel való megvizsgálása.

Markovics Árpád

1874—1942

Irta: Simon József tanügyi tanácsos.

A siketnémák debreceni, ungvári és jolsvai intézete homlokára legalább egy napra ki kellett volna tenni a gyászlobogót, mert mind a háromnak valamikori igazgatója, Markovics Árpád 68 éves korában 1942.

március 14-én kidőlt a sorainkból. Mint nyugalmazott siketnéma-intézeti igazgató halt meg, de azért, ha nem tették volna: Markovics Árpáért egyetlen napra gyászba kellett volna öltöznie azoknak az intézeteknek, ahol Ő az egész életét betöltő hivatásának áldozott minden napon, minden órán.

Mert — ha valakinek, úgy a tanárnak, de még inkább Markovics Árpádnak — a sírja felett el kell mondani, hogy küldetésében, hivatásában a naponkénti áldozata volt nagyobb, volt a legnagyobb. Egy egész életet, éjt és napot betöltő életének legnagyobb értéke volt az, hogy áldozott... Áldozta minden gondolatát, minden cselekedetét, minden tervét ingyen, ellenszolgáltatást sem nem vár-

va, sem nem keresve, de még el sem fogadva. Az ilyen áldozat több, szebb, gazdagabb, mert számtalanul sokan voltak és vannak, akik ezt az áldozatot sem meg nem mérték, sem hasonlókká nem tudtak lenni, s mégis

Markovics Árpádra agyarkodtak, fogat vicsorítottak, de Markovics Árpád sohasem agyarkodott, hanem vívta a harcait egyedül, fegyvertele nélkül, de oly hősiesen és oly keményen, hogy pusztá kezének szorítása nyomán kiserkent a vér, az ellenségének a vére, s ezt is Ő sajnálta legjobban, legfájóbban. Mert Markovics Árpád nem a harag, hanem az alkotó munka embere volt, sohasem keresett a harcban fegyvertársat, mert nem akarta soha, hogy a védelemben, vagy támadásában fegyvertársával együtt essék el, hanem, ha kell, önmaga essék el csupán...

Egész egyénisége az alkotásra volt berendezve, ha nem így lett volna, miről beszélne Vác, Jolsva, Ungvár és Debrecen, miről szólna könyve, fonetikája, szaktanácsi tagsága, miről beszélne legszebb testet öltött terve: a siketnémák debreceni ipariskolája, mezőgazdasági iskolája. — De miről beszélne minden intézeti költségvetése, amelyikhez Ő sohasem kért pótvavadalmat az államtól, de előteremtette az élő magyar társadalom áldozatából.

Nem volt ki és bejáró ember soha. — Azt hiszem, hogy a szaktanácson való jelenlétélen kívül sohasem járt Budapesten, nem kilincsel, de annál többet dolgozott, annál értékesebbet alkotott.

Tanításában — mert állandóan tanított — művészi volt akár az anyag megválasztásában, akár a közlésmód mesteri eszközeiben, akár a tiszta beszéd fonetikájában. Élvezet volt látni, hallani tanítani. — Kár, hogy kevesen tanulták meg tőle az alfát és az omegát. Pedig, hogy szerette pályáját, pályatársait, két gyermeke s a veje lettek pályatársaink. Minő fejedelmi boldogsága volt a Debrecenben tartott közgyűlésünkön, amikor együtt látta egyesületünket, s minő gyermekien boldog öröm nyugozte le, amikor hajdani jolsvai tanártársaival együtt tartott egy külön testületi gyűlést. — Aki ezeket látta, annak esküvel kell bizonyítania, hogy Markovics Árpád igazi kartárs, nagy tudású pedagógus, meleg szívű ember volt.

Lelkének, szívének az fájhatott legjobban, hogy kevesen látták benne meg az embert is. — Hogyan láthatták a többit, amikor feléje csak ellenséges érülettel néztek, mert igazgató lett, mert első lett, s mert nagyságán, egyenes testtartásán, szótartásán, megállapításain kiteljesedett egy igazi, egy valódi, egy drága emberi élet.

Elöttem úgy áll, Markovics Árpád, mint a legszebb termőfa. Rajta gyönyörű lombkorona, gyümölcsbe szökkenő virág, s a fa sudár, sebezhetetlen törzsén apró hernyók próbáltak felmászni egész a koronáig, de a fa megrázta magát, s a vendégek más fát keresni tovább indultak...

Markovics Árpád, siketnémaoktatásunk gránit oszlopa Te, pihenj békén, boldogan, mert sirod felett a tiszta, a becsületos kartársi tisztelet örökösde őrzi örökségedet, a becsületet s a te becsültetésedet. — Ezért pihenhetsz nyugton a boldog feltámadás hitében és reményében.

* * *

Temetése Nyíregyházán volt márc. 16-án. A debreceni tanári testület és növendékek küldöttségileg vettek részt a temetésen. A búcsúbeszédet a

tanári kar nevében Jávor Gyula igazgatóhelyettes mondotta, a növendékek részéről Katona Magda búcsúzott el szeretett volt igazgatójuktól. A helyi lapokban G. Konkoly Mária és Kiss Vera tanárnők írtak kedves, megható búcsúszót.

Válasz Rédiger Kartársamnak.

Rédiger kartársam lapunk második számában foglalkozik az első számban írt „**A fejhang keletkezése és javítása**” című cikkemmel. Az első pillanatra örömmel vettem ezt tudomásul, mert a fejhang javítása a siketnéma intézeti tanártársaim egyik igen nehéz problémája, annak orvosságát, ha csak félsikert eredményezne is, mindenki szívesen adagolná növendékeinek. — A továbbiakban azonban, — Rédiger kartársam cikke olvasása közben, — bosszankodtam is, de főleg csodálkoztam azon a kézlegyintő fölényen, amivel kijelenti, hogy az eljárásom „**időrabló, bár célra-vezető, nem mondom**”, de „**mégis csak van különbség az utak mérve és célirányossága között!**”, — mert ezek után azt vártam természetszerűleg, hogy most meg fogom tudni a helyes utat és a célirányosságot is. Azonban Rédiger kartársam cikkében nem hajlandó elárulni a fejhanggal kapcsolatos gondolatait és eljárását, csak még azt jegyzi meg, hogy az ő eljárásával felesleges az enyém. De hogy mi ez az **eljárás**, azt nem mondja meg. Nagyon megnyugtató hatású volna tehát a szakemberekre, ha Rédiger Károly kartársunk szabatosan leírná az ő **eljárását a fejhang javításáról**, mert hiszen erről van szó.

Bács László

a siketnémák kaposvári intézete tanára.

(Ugy látszik, R. K. kartársunk szerint az ő általános eljárása már magábanvéve megszünteti a fejhangot, minden különösebb beavatkozás nélkül. Vajjon így van-e? — **A szerkesztő.**)

Szemle, könyvismertetés.

Weninger Antal dr.: Szellem és egészség. 168 old. A gyógyító művészet új irányai. 152 old. Orvos a lélekért. 166 old. 3 kötet. Vörösváry kiadása. Budapest, 1941. Kötetenként kartonban 4.40, kötve 5.40 P.

E háromkötetes mű a karácsonyi könyvpiac meglepetése volt. Meglepetés, mert fiatal szerzője nyílt őszinteséggel mutat rá korunk legnagyobb kérdésére: a lélek válságára és e válság megoldására. A kitűnő orvospublicista megkapó beállításban tárgyalja mindazokat a kérdéseket, amelyek a modern embert és annak mai társadalmát érintik. Arról a társadalomról van szó, amely a lelki élet terén csődbe jutott és abból

kiutat keres, amely lelkében megbetegedett és gyógyulást vár. Weninger szembefordul a mult századról ránkmaradt anyagelvű gondolkodással és helyes magatartásunk középpontjává a spirituális világszemléletet és a szerves gondolkodást teszi. Ezzel mintegy felszabadítja a béklyókba szorított lelket, amely újból szerephez jutva új élet, új fejlődés, új lehetőségek előtt áll. De szerző rámutat arra is, hogy tulajdonképpen ez sem új a Nap alatt, mert mindezt tudták és éltek már a régiek, csak fátylat borított rá a felfedezések kora, a tudomány és technika rohamos, lélekölő fejlődése. Ma azonban már látjuk, hogy a száműzött lélekre újból szükség van. Visszatérünk tehát Hippokrates és Paracelsus tanításaihoz, visszatérünk megint a természeteshez, az egyszerűhöz és ezáltal a természet ölében újból gyógyulásra, megnyugvásra találunk. Szerző őszintén meg is mondja, hogy legtöbb esetben nem is az orvos gyógyít, hanem a természet útján a lélek maga. A három kötet közös alap gondolatát ezekben láthatja az olvasó.

A három könyvnek minden egyes fejezete teljesen különálló egész és egymástól független tárgyú. Ezért is van az, hogy szerző sokféle kérdést és az orvostudománnyal oly sok határos területet érint. Azonban mindegyiknek közös alapja az organikus gondolkodás, a neo-hippokratizmus és a keresztény erkölcs. Szerző a legnehezebb orvosi és társadalmi kérdést is olyan lebilincselően és népszerűen tárgyalja, hogy mindenki számára könnyen érthetővé válik. Csak természetes, hogy sok pedagógiai és még több gyógypedagógiai vonatkozású kérdést is érint. Ilyen fejezetei pl.: Átöröklés és végzet, Az egyéniség lélektana, A betegségek gyógyítása lelki úton, A modern gimnasztika a nevelés és gyógyítás szolgálatában, Tehetséges idioták, Hany Istók, A fájdalom, Jellemhibák és betegségek, Fajegészségtan és keresztény szellem, Pszichoanalízis és szexuális kérdés, stb. Szerző minden egyes fejezete frissítően, termékenyítően hat a gyógypedagógiai tanárra, mert sok olyat is mond, amivel munkáját támogatja és igazolja. Így mikor a hindu jogával kapcsolatban a pránájá-máról (lélegzés szabályozása) beszél, talán ő maga sem sejtí, hogy mennyi ötletet ad a gyógypedagógiai tanárnak munkájában, pl. a beszéd javítása terén főleg dadogóknál, vagy mennyire igazolja pl. Bárczi új eljárását, amikor oxigénszippantással tudja a gyengeelméjű gyermekek figyelemkoncentrációját fokozni. Némely fejezete valóságos lélekerősítő, erkölcsnemesítő prédikáció. Az egyes fejezetek átlag 4—5 oldalnyi terjedelműek és tetszésszerinti sorrendben olvashatók. Kartársaink figyelmébe ajánlhatjuk e munkát, párperces szabadidejüket igen hasznosan fordíthatják egy-egy fejezet elolvasására.

Fájlaljuk azonban, hogy szerző a sok jó mondanivalója között a gyógypedagógiáról magáról nem emlékezett meg. Szíves figyelmébe ajánljuk munkánkat, tudományunkat és reméljük, hogy legközelebbi munkáiban nemcsak indirekt, hanem direkt mondanivalója is lesz rólunk.

Végül megemlítjük, hogy dr. Weninger Antal testvérbátyja a soproni siketnéma intézetben működő Fertőszegi Berta kartársunknak.

(Wallrabenstein.)

Hirek, vegyesek.

A budapesti tankerület évkönyve az 1941—1942. iskolai évre. A tankerület megalapításának 166. évében. Közzétette vitéz Fraknóy József, a bpesti tankerület kir. főigazgatója. Budapest, 1942. — Az új évkönyv hatalmasan megnagyobbodott terjedelemben (240 oldalas) és meggazdagodott tartalommal jelent meg, a bemutató tanításokat, a tanmeneteket és a szülők iskoláját magában foglaló V. fejezeti és a nyolcosztályos népiskolát ismertető VI. fejezet értékes beiktatásával. Az V. fejezet „Közlések a nevelő-oktató munka tárgyköréből” főcímet viseli. Ebből a fejezetből minket, gyógypedagógusokat az f) alpont érdekel különösebben. Győrffy Pál, a siketnémák budapesti áll. intézetének tanára „Tanmenet a kiejtési (fontikai) gyakorlatok tananyagához” címen írta meg a siketnémák intézeteinek első osztálybeli tananyagát heti beosztásban. Az egyöntetű tanítás érdekében, ezt a komoly szakértelemmel megírt tanmenetet minden siketnéma intézetünk átvehetné. Az évkönyvnek ez az újítása nagymértékben járulhat hozzá, nemcsak a gyógypedagógiai, hanem egyéb tanintézetek egységes tanítási módjainak kialakításához. A statisztikai adatok szerint a gyógyítva nevelő iskolák közül állami 36.4%, községi 36.4%, izraelita 18.1%, egyesületi 9.1%. — A 2402 gyógyítvanevelő iskolai tanuló közül állami iskolába jár 23.4%, községi iskolába 64.7%, izraelita iskolába 2.3%, egyesületi iskolába 9.6%. Vallás szerint rk. és gkat. 75.3%, ref. 13.1%, evang. 4.2%, izr. 6.9%, egyéb 0.5%. — Állami iskolába jár 561, községi iskolába 1555, izr. iskolába 55, egyesületi iskolába 231 tanuló. Az iskolák száma 11. Ebből állami 4, községi 4, izr. 2, egyesületi 1. — A nagy gonddal megszerkesztett évkönyv nagy szolgálatot tesz az iskolák vezetőinek, értékes útbaigazító minden tanügyi kérdésben és tanulságos mű a tanár részére. Hézagpótló, hasznos minden vonatkozásában. (Gy. Á.)

Egyesületünk elnöksége március hó 20-án adta át dr. Balassa Bruno miniszteri osztályfőnök úrnak, és dr. Szukováthy Imre miniszteri tanácsos úrnak azt az emlékiratot és kérvényt, amely státus viszonyaink megjavítására és tanárképzésünk zökkenésmentes biztosítására vonatkozó előterjesztésünket foglalja magában. A küldöttség tagjai voltak: Szép József egyesületi elnök, Zsentay Dezső egyesületi főtitkár, Hochrein Lajos c. igazgató és Györgyfy Ákos szerkesztő.

Pócza József minisztériumi szakelőadó március hó folyamán meglátogatta a siketnémák losonci intézetét. Szakelőadónk különösen a siketnéma növendékek foglalkoztatási lehetősége felől tájékozódott. Ebből a szempontból a Nógrádi Palóc Háziipari üzemet is megtekintette.

Dr. Piacsek Rezső tanügyi tanácsos és dr. György Oszkár tanügyi s. titkár a siketnémák losonci áll. intézetét március hó folyamán meglátogatták.

Dr. Koltai Ernő losonci polgármesternek, a losonci Háziipari mintatelep alapítójának, dr. Kemenes Illés tanker. kir. főig. a siketnémák támogatásáért elismerő köszönetét fejezte ki. — Dr. Koltai Ernő polgármester a losonci Háziipari mintatelepet igen magas színvonalra emelte. Jelenleg már mintegy hét-nyolc-féle háziipari munkát végeznek az üzem-

ben, ahol korlátlan lehetőség nyílik a siketnémák alkalmazására és kiképzésére is.

Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolánk új szervezeti szabályzatát Istenes Károly főiskolai igazgató elkészítette és illetékes helyre felterjesztette. Jóváhagyás előtt, erre illetékes bizottság fogja még tárgyalni a szervezeti szabályzatot.

Füzesi Árpád „A magyarázórajz elmélete” című főiskolai jegyzet második kiadása is csaknem teljesen elfogyott. Néhány példány van már csupán belőle, mely a szerzőnél kapható.

Személyi hírek. A Kormányzó Ur Öföméltósága Zsembai Ferenc váci siketnéma-intézeti tanárt a Nemzetvédelmi Keresztel tüntette ki. — Jónás László budapesti siketnéma-intézeti tanár kartársunk, tartalékos tüzérhadnagy megkapta az Erdélyi Emlékérmét. — Az Actio Catholica kultúrosztályának felkérésére március 14-én Rákoshegyen „Tiszta nemzet” címmel, a rákoshegyi Népművelődési Egyesületben pedig „A fogyatékosokról általában” és „A siketnéma gyermek” címmel tartott előadást. — Konrád György kartársunk, a vakok budapesti orsz. intézetének tanára „A család jelentőségéről” tartott előadást a Katolikus Népszövetség központi palotájában. — Eck Péter, a vakok miskolci foglalkoztató intézetének gondnoka „A munka diadala” címmel cikket írt a Miskolcon megjelenő Magyar Jövő c. lapba, a vakok szociális helyzetjavulásáról. — Füzesi Árpád igazgató kartársunkat Pestvármegye Népművelési Bizottsága február hó 24-én tartott közgyűlésén a bizottság tagjává választotta. — Szentgyörgyi Gusztáv gyógypedagógiai igazgató kartársunk a „Néptanítók Lapja” folyó évi 5. és 6. számába hosszabb tanulmányt írt „Beszédnevelés, iskola és élet” címmel. — Schreiner Ferenc igazgató kartársunk február hó 20-án „A vakok mozgás képzetei” címmel tartott előadást a Magyar Gyógypedagógiai Társaságban. — Dr. Baranyay Géza igazgató kartársunk ugyancsak a Magyar Gyógypedagógiai Társaságban tartott előadást március hó 13-án, a Budapest Székesfőváros Népművelési Bizottságával együttesen tartott látogatás alkalmával, „A növendék iskolába lépésétől a kifejlesztésig” címmel. — Tinschmidt Ernő igazgatót a VKM úr igazgatói megbízásában megerősítette, a Losonci Atlétikai és Football Club társelnökének választotta meg. — Kanosy József tanárt a Losonci Baross Szövetség titkárának választotta meg. — Pálinkás Sándor tanár a budapesti rádióban a „Lévai lúdfertály” címen igen érdekes előadást tartott. — Prekopp Ferenc tanárt a Losonci Atlétikai és Football Club alelnökének választotta meg.

Nyugalomba vonulás. Ábrahám János szegedi siketnéma-intézeti tanár és Rédiger Károly budapesti áll. siketnéma-intézeti tanár, szolgálatuk teljes kitöltésével, a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr rendeletére, április hó elsejei hatállyal, nyugalomba vonultak. — Mindkét kedves kartársunkat és jó barátunkat őszinte szeretetünk és tiszteletünk kísérfje pihenő napjaikban. Vigyék el magukkal a negyven esztendőnek minden szép emlékét s a becsülettel teljesített munkavégzésnek

felemelő és megnyugtató tudatát. Az általuk megnyitott néma ajkak hangos fohásza, imája kér számukra hosszú, boldog életet Attól, Aki megérti a néma beszédét s Akinek szavát meghallja a siket!

Halálozás. Oberle József c. tanügyi főtanácsos, gimn. igazgató, a budapesti kir. főigazgató helyettese életének 57. évében, folyó évi április hó 14-én, rövid szenvedés után váratlanul elhunyt. Temetése április 17-én volt Budapesten, a farkasréti temetőben. A megboldogult a tanügy-igazgatásnak minden irányban világos értelmű ismerője, fáradhatatlan tevékenységű munkása, nagy emberismerettel bíró irányítója, páratlan meleg szívű ember, kitűnő készségű tanár és hűségese jóbarát volt. — Nyugodjék békében!

Március tizenötödikén tartalmasan szép hazafias ünnepélyvel áldozott a siketnémák budapesti áll. intézetének tanári kara és ifjúsága a negyvennyolcas idők soha el nem feledhető férfiai és eseményei emlékének. Az ünnepi beszédet Ujvárosy József c. igazgató mondta. Az ünnepély műsorának számai közül különösen kiemelkedett a VII. osztály által szavalókórusban előadott „Magyar siketnéma” c. vers, amelyet Thüringer János az osztály főnök-tanára tanított be és vezényelt. A tisztán csengő, tökéletesen érthető kiejtéssel, érzelmi és erőhangsullyal mondott és a tartalomhoz simuló taglejtéssel kísért szereplés szinte feleltette, hogy siketnémák a szavalókórus tagjai.

A váci siketnéma fiú foglalkoztató-intézet szövő tanoncai a foglalkoztató szünetelése miatt a Nógrádi Palóc Háziipar losonci mintatelepén fejezték be gyakorlati kiképzésüket. F. év április hó 2-án a losoncapátfalvai posztógyárban segédvizsgát tettek, mégpedig hárman kitűnő, hárman jó eredménnyel. Négy siketnéma szövőségédet az apátfalusi posztógyár, egyet pedig a Palóc Háziipar alkalmazott.

A losonci siketnémák intézetének 4 holdas kertészete az elmúlt évben is szép eredménnyel működött. A kert az intézeti köztartásnak is nagy segítségére volt. A kerti bevétel 1941 évi összege 3375 P, melyből 1564 P a tiszta haszon. A kerti munkálatokat Prekopp Ferenc tanár, h. igazgató nagy szakértelemmel és szorgalommal vezeti.

A losonci intézeti szövőde működése. A felsőosztályos leánynövendékek, valamint a varrőiskolások szövőoktatásban részesülnek. Jelenleg 7 gépen dolgoznak. A Palóc Háziipar anyagát dolgozzák fel, mely után munkadíjat kapnak.

Varrőiskola. A losonci intézetben a varrőiskola működését megkezdte. Az első évfolyamnak 12 növendéke van, kik mind a losonci, illetve a komáromi intézetben végeztek.

Lapunk következő, 4-ik száma, május hó 23-án jelenik meg. Lapzárta május hó 13-án. A lapban megjelent cikkek kézíratait nem őrizzük meg.